

HAJNAL

Szerkeszti
MESSERSCHMIEDT GÉZA
passaici plebános.

6-ik szám.

1908. április 9.

Virágok a fészületen.

A magyar nép levelei.

Folytatás.

Varga Gábor So. Bethlehem, Pa. márc. 18. . . . „Nagyon szép lap. Minden betűje aranyat ér. Lejáratkor könyvbe fogom köttetni és megörökíteni, hogy az utódaim is olvashassák.“ — **Méhes István Cleveland, O. márc. 20.** . . . „A Hajnal nagy örömet hozott házunkhoz. . .“ — **Kulhay Lajos Bridgeport, Conn. márc. 23.** . . . „A Hajnal tartalma remek. Szép és jó. Barátaim, ismerőseim közt terjeszteni fogom, hogy Isten segítségével minél nagyobbra nőjön. . .“ — **Bujárszky Bálint Hazleton, Pa. márc. 20.** . . . „A Hajnalt könyvek közt olvastam családomban. . .“ — **Szobota István Union City, Conn. márc. 23.** . . . „A munkaviszonyok roszak, de mivel belátom, hogy keresztény katolikus embernek nagyon szép és hasznos olvasnivaló a Hajnal, tehát nem mulaszthatom el a rendelést . . .“

Danykó József Toledo, O. márc. 17. . . . „A Hajnal épen olyan szükséges a katolikus családnak, mint a mindennapi kenyér. Kenyér a testnek, a Hajnal a léleknek a táplálására . . .“ — **Özvegy Horváth Mihályné Shelton, Nebr. márc. 26.** . . . „Isten áldása legyen a szép kis füzetben. . .“ — **Varjas Antal So. Bethlehem, Pa. márc. 17.** . . . „A Hajnal remek katolikus lap, amely igazán dicséretre méltó. . .“ — **Biró Márton W. Detroit, Mich. márc. 25.** . . . „A füzeteket 4 kis gyermekemmel örömmel olvastuk. Valamennyien sírtunk, hogy ebben az idegen világban is vannak, akik eszünkbe juttatják, amit odahaza hosszú nyolc évvel ezelőtt hallottunk. . . Könyvezünk mindnyájan, ha ilyen jó könyveket olvashatunk. . .“ — **Kovács György Cleveland, O. márc. 17.** . . . „A Hajnal című kis könyvecskével nagyon meg vagyok elégedve. . .“ — **Katona Elek, 12 békésendrődi honfitársával E. St. Louis, Ill. márc. 16.** . . . „A Hajnal igen lélekemelő. Másokkal is megismertetjük. Vezérelje Isten, szent áldását adja munkájára, hogy szolgáljon szívünk-lelkünk vigasztalására. . .“ — **Rindo János és társa West Superior, Wis. márc. 23.** . . . „A lapot nagyon szívesen fogadtuk. Magyar oktatás nagyon ránk fér. Minden vasárnap járunk templomba, de az angol oktatásból nem értünk meg mindent jól, épen azért ilyen hasznos tanulságokat nagyon szeretünk olvasni. . .“ — **Mekó György és két barátja St. Paul, Minn. márc 21.** . . . „A Hajnal nagyon megörvendeztetett minket. . .“ — **Juhász János Philipsburg, Pa. márc. 14.** . . . „Betegen fekszem ágyamban, Isten látja lelknemet, de a Hajnal pártolója akarok lenni, ameddig a jó Isten segít, hogy pártolhatom. . . Még egy előfizetőt szereztem magam mellé. . .“

— Folytatjuk. —

*

A hithű magyar szív virágainak e kedves koszorúját Neked kötöttük, megváltó Királyunk. A nagy hét idején a Te szent keresztet lábához tesszük le, szenvedő, szerelmes, édes Jézusunk, . . .

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Published every Thursday by
Rev. Geisa Messerschmiedt

217 Third St. Passaic, N. J.

Subscription Price
One Year ... \$1.00 Six Months 50 c.

Megjelen minden csütörtökön.

NAGYPÉNTEK.

Irta: MESSERSCHMIEDT GÉZA.

Mióta ez a föld az Isten teremő kezéből kikerült, mióta a haragvó Isten rettenetes átka alatt nyögött — azóta egyszer vonult el földünk színe felett egy oly gyászos, oly világrendítő nap, a minőnek a teremtet világ sem azelőtt, sem azontúl nem volt tanúja. **Ez a Nagypéntek.** Nap, melyen az Isten ellen fellázadt emberiség, az elvetemültség legmélyebb fokára süllyedt; mely egyuttal megsiratta az ég és föld mindenható Urát, Jézus Krisztust, kinek szörnyű önfeláldozásával megváltásunk nagy drámája játszódott le.

Valahányszor feltűnik ez a nap a megváltott emberiség fölött évről-évre, századokról-századokra, — mindannyiszor magával hozza és a tavaszi szellő szárnyain széthordja a Krisztusban hívők millióinak szívébe azt a mérhetetlen fájdalmat, mely gyászba borítja e bűnös világot. Mint valami világot átható hatalmas villanyszikra, egyszerre éri a lelkeket a nagypéntek gondolata s az emberek — szerte a föld kerekéségén keseregve, bőjtölve sirva ülik meg ezt a napot, melyen az Isten kimondhatatlan szörnyűségének egész zápora hullott le a kopár bűnöktől porzselt puszta földre ...

De a szív, a lélek — talán egyedül kesereg? Gyászoljon minden! Oltárai, melyek máskor aranyba-selyembe öl-

tözve — fényözönben — virágok illatában úsznak, — ma sötéten — pusztán oly borzalmas kopáron állanak, mint a Golgotha. Csak a kereszt áll és meredez rajta az égnek. Szentelt gyertyáit kioltotta, hisz **kialudt a világ Világossága**; harangjait, orgonáit elnémította, mit is mondhatnának azok ma, midőn az angyalok is sirnak . . .

Végre áll hát a kereszt ! . . .

Beteljesedett.

Irtózat nézni azt az elcsufított, összetört véres tete-
met, amint feje mellére hajlik . . . Borzalom hallgatni a
gyilkos, bősziált tömeg ordításait: „Ha Isten Fia vagy
szállj le a keresztről!“ A pokol minden dühét összeszedte.

Ez a végsőharc . . . Még egy lándzsadöfés . . . az isteni áldozat feljajdul . . . szörnyű roppanással hasad a szikla, a megholt emberek kikelnek sirjuk öléből, hogy lássák a szörnyű csatát, mit az Isten-ember vív a halállal . . .

Bevégeztetett!

Koromsötétség ül a Golgothára. A nép rémülve fut szét, mellét veri a gyilkos kéz s a káromló ajkak csak e szavakat mormogják: **Ez valóban Isten Fia volt!**

Állanak vala pedig a kereszt mellett Mária, a fájdalom anyja s kedves barátjai, kínos gyötrellemmel vigasztalhatatlan bánattal. Szemük kérdőleg tekint, fel a kiszenvedetiz áldozatra, a Názáreti Jézusra . . . oh, de már nem tekint vissza . . . ajkai nem nyílnak többé édes, — vigasztaló szóra . . . s a mártírok királynéja keserves hangon zokogja: Meghalt az én Fiam! Meghalt az én Jézusom! **Meghalt értetek!**

*

Évek és századok multak el. Sok minden eltűnt, megsemmisült, elpusztult. Sok szép, nemes, magasztos dologra a feledékenység fátyola borúlt, de a keresztet, mit egykoron gonosz kezek állítottak fel, nem rombolta le az emberiség **E kereszt erejével** hódoltatja meg tizenkét legyvertelen galilaeai halász a világot. Mikor a legszörnyűbb volt az erkölcsi sülyedés, legtombolóbb a pogányság fékevesztett dühe — akkor terjedt el a **kereszt tanítása**. A **kereszt** rombolta le a szegény és gazdag, a császár és koldus között a különbséget! A **kereszt** érintésére a rabszolgák kezeiről lehullanak a bilincsek, a szegény rongyait a gazdag tisztelettel illeti. A **kereszt megteremti az igazi egyenlőséget — szabadságot — testvériséget**, az igazi, a nemes, fenséges értelemben vett — **keresztény szociálizmust**.

Jöttek a vértanúk. Férfiak, nők, ifjak, öregek egész nemzedéke támadt föl . . . milliónyi számban, emberierőt messze túlhaladó bátorsággal mentek a vérpadra, a vad.

állatok torkába, máglyába, kerékre, szurokba — a **kereszt szeretetétől** lángolva. S ma? Tekintsetek szét!

A megfeszített Jézus Krisztus keresztje alatt térdel az emberiség java része.

* * *

Gonosz világ! Bűnös világ! Az áltudomány hangzatos szavaival a világot telekürtölő népboldogítók! Sátán cimborái. kik szóval és írásban a hitet itogatjátok! Ugyan meggondoltátok-e, mi volna romboló munkátok eredménye, ha tervetek sikerülne, ha kipusztíthatnátok a keresztet s a rajta függő Isten Fiát az **emberiség szivéből, a családok tűzhelyéről, a nemzetek törvényeiből ?!**... Mint a pusztító orkán dulta viruló ligetek — falvak — úgy pusztúlna-veszne a család, a társadalom jóléte — boldogsága!

Oh ne bántsátok hát a keresztet! A rajta függő fenséges Áldozatba vetett hitet oh ne rontsátok! Hajtsátok meg fejeteket azok előtt, kik a mai napon szívtörődve, könnytől ragyogó szemekkel ölelik át a keresztfiát! Mert ezek **az igazán boldogok.** Ne feledjétek soha hogy a három, világot fentartó eszme a keresztben testesült meg: az igazság, a szeretet, az örök üdvösség!

¶ **A legfelsőbb kihallgatáson.** Világhírű uralkodó volt V. Károly, a német-római birodalom császára. Akkora volt a birodalma, hogy sohasem nyugodott le benne a nap. Mikor az egyik felében alkonyodott, másik részén ugyanakkor hajnalodott is már. Ez a nagy császár példásan vallásos életet élt. A mint ez a kis följegyzés is mutatja: Az olvasót sohasem mulasztotta el. Mindennap elvégezte többször is. Mikor egy alkalommal buzgón imádkozta, megzavarta hűséges szolgája, aki azért kereste fel, mert az egyik külföldi hatalmasság követe sürgős kihallgatást kért.

— Mondd meg a követ urnak, felelte szolgájának a császár, várjon egy darabig. Most magam is kihallgatáson vagyok, még pedig a legmagasabb Felségnél: a királyok Királyárál.

És csak imája végeztével fogadta a követet. Fontold meg e példát és hasonlóképen cselekedjél. — **Csizmadia Pál** me adcoi plébános.

Hozsánna Dávid fiának. Áldott, ki az Ur nevében jő...

VIRÁGVASÁRNAP.

Ami Urunk Jézus Krisztus Jeruzsálembe való dicsőséges bevonulásának emlék-
ünnepe. Hozsánna Dávid Fiának, áldott, ki az Úr nevében jön! — Kiáltozá az
örömittas nép, midőn az Úr tanítványaival Jeruzsálem kapujánál megjelent. Virá-
gokat szórtak el e ruhájukat terített útjára. Ennek emlékére tartjuk a kör-
menetet.

E nap gyönyörű szertartásai a pálmaágak (zöldelő-galyak) megáldásával kezdődnek. Remek imádságban kéri a pap a Mindenhatót, hogy áldását árassza mindazon hajlékra, hol e nevezetes ünnep jelképei, a pálmák ájtatos tiszteletben részesülnek.

A pálma miát a győzelem jele Krisztus Urunknak a halálon és poklon nyert diadalát jelenti. Jelenti továbbá a katolikus anyaszentegyházat is, mely mint a pálmafa — szakadatlanul zöldel — virít — nem hervad.

A körmenet visszatérvén a templom ajtajánál megáll. Nehány énekes bemegy a templomba s becsukván a templom ajtaját a kint maradt pappal felváltva énekelnek. Végre a pászka keresztel háromszor megüti a templom ajtaját, mire ez megnyilván a körmenet lelkes énekek zengedezése közben bevonul. E szertartás figyelmezteti a híveket arra, hogy keresztény katolikus szent hitüket a világ előtt bátran megvallják, de figyelmezteti arra az örökkétartó boldog állapotra is, midőn Urunkat, Jézusunkat a mennyországban dicsőíteni, őt szüntelen követni fogjuk. A bezárt, majd kinyitott templomajtó jelenti ama hitigazságot, hogy az égnek ajtaja zárva volt az emberek előtt mindaddig, míg azt Krisztus Jézus dicső halála által megnyitotta.

Körmenet után van a szent mise, melyben a szokásos evangélium helyett Jézus Krisztus kinszenvedését olvassa a pap, szent Máté evangélista írása szerint. Az örömet tehát mély gyász váltja fel e napon, jeléül annak, hogy a zsidó nép, mely ma Hozsánnával fogadja az Urat, pár nap múlva rettenetes halált: „Feszítsd meg“-et kiált reája.

M. G.

NAGYHÉT.

Az egyházi év legszentebb időszaka. Már a kereszténység hajnalán nagy áhitattal ünnepelte Krisztus népe. E héten végezte el a mi drága Üdvözítőnk az emberi nem megváltásának nagy munkáját. Passió vagy kinszenvedés hetének is neveztetik e hét, azon kimondhatatlan kínok miatt, melyeket ami Üdvözítőnk szenvedett.

A nagyhéten szerdán, csütörtökön és pénteken a délutáni órákban úgynevezett **gyászvecsernyéket** - zsolozsmákat tartanak. Ekkor éneklük Jeremiás próféta siralmait. E gyászvecsernyék, az egyház legszivrehatóbb szertartásai közé tartoznak. Az a fenségesen szomorú dallam, melylyel Jeremiás Jeruzsálem elpusztulásán, a zsidó nép rabságán, istentelenségén és makacságán siránkozik, a diszükszűtől megfosztott oltárok, a letakart keresztetek, az elnémult orgona stb. - mind magasztos érzelmeket keltenek a hívő szívében.

Az oltár előtt ilyenkor háromszögű rámán 13 viaszgyertya ég. A zsolozsma alatt a gyertyákat egyenkint oltják el — jelentvén ezzel az Üdvözítő fájdalmát, melyet 12 apostola hűtlensége felett érzett, midőn őt elhagyták. A Jeruzsálem szó alatt magunkat kell értenünk, mert mi — ami bűneink voltak okai Krisztus Urunk szörnyű fájdalmainak.

A sirálmak végén mindig felhangzik az intő szó: „Jeruzsálem, Jeruzsálem, térj meg a te Uradhoz, Istenedhez.“ Ez nekünk szól. Arra figyelmeztet bennünket, hogy a nagyhét magasztos titkait lelkünk üdvére fordítsuk. Gondolkozzunk azon a véghetetlen szereteten, mely ily szörnyű áldozatra volt kész érettünk — gondolkozzunk saját gonoszságainkon és tartsunk penitenciát, engeszteljük meg Istenünket, béküljünk ki ellenségeinkkel, adjuk vissza az igazságtalan szerzeményt, tegyünk erős fogadást, hogy ezentúl Istenünknek — Krisztus Urunknak akarunk élni.

Nagycsütörtök.

„Az isteni szeretetnek kiváltképen való emlékezete“ ez a nap. Az új szövetség legszentségesebb áldozatának, az Oltáriszentségnek emléknapja. Nem volt elég az Úr Jézusnak, hogy elhagyta mennyei dicsősége trónját, hogy rongyos istállóban született, hogy a földön átélhető minden kint, fájdalmat — elszenvedett érettünk — ő többet akart, **velünk akart maradni**. Azért a keresztről az oltárra szállott. Isteni bölcsesége, véghetetlen szeretete kitálalta a módját, hogy el ne hagyjon bennünket soha. Ezért rendelte az utolsó vacsorán az Oltáriszentséget, melybe istenségével — emberségével, minden szent kegyelmeivel csodálatos módon elrejtőzik. Az Oltáriszentség szerzése a legnagyobb öröm ránk nézve — de tekintettel Jézus kinszenvedésére, melyet e napokban gyászszal ülünk meg: e dicsőséges ünnepre más napot rendelt az egyház; ez az Úrnapja.

Nagycsütörtökön, azon alázatosság emlékére, melylyel Jézus az utolsó vacsarán **tanítványai lábait megmosta**, a püspökök, továbbá a katolikus fejedelmek és királyok 12 öreg lábait megmosásák és megcsókolják.

E napon szenteli a püspök a **szentolajakat**. A betegek olaját, a krizmát, melyet a keresztség, bérmálás és egyházi rend szentségeinél használnak, továbbá az ujjászületendők olaját, mely a királyok fölkenésénél és a templomok szentelésénél is szerepel.

A nagycsütörtöki szentmise Glóriajakor a templom **összes harangjai** és csengői megszólalnak. Az orgona megeresztett hangjain mintegy végső hála száll fel az égbe az Oltáriszentség szerzéseért. Aztán **elnémúl** a harang, az orgona. Bús énekek fakadnak

a hívők szivéből, fakereplők tompa recsegése kopogása jelzi ama mély gyászt, melyet érez az egyház isteni Mestere kinszenvedésén. A fakereplők kellemetlen hangja borzadást kelt az Üdvözítő kinjai felett; de arra is figyelmeztet, hogy a kereszt fája iránt mély tisztelettel viseltessünk.

Az isteni tisztelet végeztével a pap felforgatja s minden ékességétől megfosztja az oltárokat annak emlékére, hogy ami drága Üdvözítőnk minden külső emberi ékességétől — sőt ruháitól is megfosztva meztelen függött a keresztfán.

Nagypéntek.

Ez az a nap, melynek történetéről mondja az ének, hogy „aki látja és nem sir, élő hittel az nem bir.“ Melyen nem csak az ember, de „minden állat“ megindul. Szerelmes Jézusunk halálának napja. E nap szertartásai méltók és megfelelők azon keserű fájdalomhoz, mely szivünket szorongatja.

Gyertyák nem égnek az oltáron az istenitisztelet kezdetén... meghalt a világ világossága; orgona nem kíséri énekünket... az oltár üres szekrénye előtt kialudt az örök lámpa... e napon aludt el Üdvözítőnk földiéletének világossága; gyászfekete ruhába öltözve lép oltárhoz a pap s legott arcára borul. A miséken semmi rend. Majd eléneklik a passiót s aztán következnek a könyörgések. Imádkozik a pap a katolikus egyház fölmagasztaltatásáért, a pápáért, a püspökért, az összes papságért, minden világi előjáróért, minden hívőért; — hogy az Isten fordítsa el tőlünk a tévelygést, betegséget, elemi csapásokat, őrizze az utazókat; a betegeknek egészséget — a haldóklóknak vigasztalást adjon. Imádkozik az eretnekek- és szakadároknak, kik anyjuktól, az igaz katolikus anyaszentegyháztól elszakadtak, — a zsidókért, pogányokért, hogy az Isten őket az üdvösséges igazság ismeretére vezesse.

Ez imák után leteszi misemondó ruháját a pap; kezébe veszi a fátyollal letakart feszületet s a nép felétartván leleplezi a Fölfeszítettnek karjait — végre egész testét, minden leleplezésnél hangosan énekli: „Ecce lignum crucis.“ stb. „Ime, a keresztnek fája, melyen a világ üdvössége függött.“ Aztán az oltár előtt földre teszi a keresztet s kezdetét veszi a keresztcsokolás. Hárcmszorcs térdreborulással közelítjük meg a keresztet — jeléül a mélységes benső hitnek, melynél fogva Jézust Krisztust igaz Istennek tartjuk és imádjuk. Ez alatt éneklik ama szivreható dallamot, melynek szövege szemrehányás a Krisztus-gyilkos zsidónépre: „Én nemzetem, zsidó népem, te ellened mit vétettem?“ Ne feledjük, hogy e szemrehányások nem annyira a zsidókat, mint inkább minket illetnek, kik bűneinkkel őt ismét keresztre feszítjük.

Az isteni szolgálat végeztével az Oltáriszentséget az **Úr koporsóba** viszi a paps ott nyilvános imádásra teszi ki.

Nagyszombat.

A lélekemelő szertartások hosszú sorozata e napon a **tűzszen-
teléssel** kezdődik. A tűz a feltámadott Jézust jelenti. E tűznél gyujtatnak meg a templom összes gyertyái és a belőle vett szén-
nel töltik meg a tömjén füstölő edényt jeléül annak, hogy Krisztus
kegyelme minden embert megvilágosit és szeretetre gyulaszt. A
háromágú gyertyatartó a reászúrt három gyertyával jelképezi a
Szentháromságot. Háromszor áll meg a paps emeli magasra e
gyertyákat, mindannyiszor ér ekelvén: Lumen Christi! Krisztus vi-
lágossága.

A **husvéti nagygyertya** a halottaiból feltámadott Krisztus
Urunkat ábrázolja. Közepén öt nyílásba keresztalakban elhelyezett
tömjéngömb van. Krisztus öt sebe. A tűzszen telés után követke-
zik az „Exultet iam . . .” „Vigadjon már az egeknek angyali se-
rege” — kezdetű fenséges dallamú ének, miközben az öt tömjén-
darab a husvéti gyertyába ferrasztatik. Ez ének után különböző
próféták 12 jövendölését olvassa a paps annak jeléül, hogy a Jé-
zusban minden messiási jövendölések beteljesedtek.

Ezt követi a **keresztút szentelés**. A keresztség vize Krisz-
tus Urunk drága szent vérét jelen ti, mely bűne nket lemosta s
mely a gonosz lélek minden hatalmát megsemmisítette.

Az oltár visszakapta régi ékességeit. **Ma már a feltámadást
ünnepe ljük**. A szent mise előtt a paps arcra borulva énekl i a min-
denszentek litániáját. **Glóriakor** a nagycsütörtökön elnémult ha-
rangok és orgona megszólalnak Krisztus Urunk, feltámadása felett
érezett örömnk jeléül. A mai szent mise régente éjjel tartatott.

Nagyszombaton a dé. utáni vagy esti órákban folyik le a
katholikus egyház egyik leglélekemelőbb, legmeghatóbb szertar-
tása, a „feltámadás.”

M. G.

∴: **Apácaszobor**. A santiágői (Chile közt.) nagy földrengés
alkalmával három apácá hősies halált halt, a romok alá temetett
szerencsétlenek mentési munkálatainál. Mindhárman valóságos ör-
angyalai voltak a városnak a szerencsétlenség napjaiban. A chilei
köztársaság most 25000 dol'át szavazott meg egy faragott műre,
mely a három apácát ábrázolja az általuk megmentett 100 ember
kicsinyített alakjával.

Krisztus keresztje a vadnépek világában

...Délafrikai szerencsenek nagyhete...

uszonnyolc esztendővel ezelőtt, 1880-ban a boszniai Mariastern (Mária-csillaga) nevű trappistatelep kolostorából 32 szerzetes indult messze Délafrikába, a hittedesítés tövises útjára. A jámbor barátok azóta emberfölötti munkát végeznek. Fáradozásukon szemlátomást fölragyog az Ur áldása. Ma már a feketebőrűek egyik nagy néptörzsében, a kafferek között Krisztus hitének rózsáit fakasztják ki. Ott, ahol rövid fertálysáz esztendeje még a pogányság tuskés bozótja verte föl a lelkeket . . .

Asztalomon a délafrikai trappisták németnyelvű hivatalos jelentése. Apróra megírja: **hogy ülik meg a nagyhét szent napjait a misszionáriusok és a szerencsen-hivek Natal területén, a búr-földön, a Marianhill (Mária-halma) nevű apátsági anyakolostor gyönyörű szép kőtemplomában.** — Amit most e sorokban tudodra adok, úgy olvasd el magyar vérem, hogy megítélhesd belőle, mennyire megbecsülhetetlen jótevői a hithirdető-atyák, a misszióspapok az egész emberiségnek!

Megváltó királyunk elébe menjünk . . . A keresztény feketék jól tudják, hogy a kinszenvedés nagyheti könyvének cimerez kezdetűje a pompázó szépségű virágvasárnap. Ehhez képest ünneplik is. Már szombaton nyalábszám hozzák be a közeleső pálmáerdőkből a java tavaszi hajtásban levő lombos ágakat a kolostorba. Vasárnap reggel maga az apát osztja ki a pálmaágakat. A szerzetesatyák, a szolgatestvérek, majd az apácák, aztán az iskolások, végül a felnőtt szerencsenek között. Mindnyájának jut egy-egy ág. A körmenetet szakasztott úgy tartják, mint valami kedves magyar faluban. Enekszóval megkerülik a templomot. Szinte káprázatosan színes ez az ájtatos tömeg. A szakállas barátok egyházi ruhában, a fátyolos apácák, a fénylő feketeségű s mégis hófehér lelkű ujkeresztények, a jószagú zöldágak — nincs az a szerencséskezű piktor, aki szebb képet tudna festeni. Mikor az apát kívülről, a templomajtáján keresztül Krisztus dicséretét énekli a bent maradt kórusnak, a hívőserég térdre hullik. Az evangélium e szavaira „Mások pedig ágakat vágnak vala a fákról, és elterítik az uton“ [Máté 21., 8.] valamennyien gallyakat tördelnek le s a földre szórják, mint nálunk a friss urnapi füvet. A passiót papok éneklik. E részletnél „Jézus pedig ismét nagy szóval kiáltván, kiadá lelkét“ a templomban mindenki arcra borul a földön s magában elimádkozza a „Miatyánk“-ot.

Dr. Helvey Lajos.

T Á R C A.

Boldogságom - szerelmem . . .

A „Hajnal“ számára írta: Rückert Ernő st. pauli kispap.

Jó Jézusom, keresztfádhoz jövök:
Szegény vagyok, — elhagyatott árva.
Nincsen senkim: vigasztalóm, anyám,
Ki szeretne s karjait kitárva
Keblére ölelne engemet . . .

Vihartépett, porba sújtott szívvel
Bolyongok az emberek közt sírva.
Vigasztalást, írt, balzsamot keres
Fájó sebem, hogy a hideg sírba
Ne döntsön, mely mindent eltemet.

Nem talált . . . Oh, az emberek szíve
Kemény, hideg. Keményebb, mint gyémánt,
Hidegebb mint a jég. Ámde mindez
— Édes Jézus! — nem szomorít, nem bánt,
Mert tudom, hogy szeretsz hön, nagyon.

Ember, hogyha nem is szeret engem,
Elég az, ha tudom, hogy: Te szeretsz !
Szeretsz hön . . . Én is szeretlek . . . forrón.
Boldogságom, vigaszom a kereszt
S szerelmem rajt' Te vagy . . . Jézusom !

„TALITA KUMI.“

A „Hajnal“ számára írta: **Kubek Emil** görögkatholikus plébános.

Folytatás.

„Oh, Uram, Izrael hatalmas Istene,“ kiált föl a meggyötört apa, „könyörülj rajtam, hűséges szolgádon; hiszen híven szolgáltam neked éltem minden napjaimban, ne hagyj el, oh Uram, irgalmazz gyermekemnek!“ — s imát suttognak ajkai.

„Anyám, jó anyácskám, miért is nem látom arcomdat, húzd el a függönyöket, már is reánk borul az éj sötétje!“ megszólal a gyermek gyenge, akadozó szóval.

„Oh, szivem virága, a nap magasan áll, árnyéket sem vet még, tekints anyád szemeibe . . .“ szavait zokogás akasztja meg, leánya révedező szemeit látva . . . „Jairus óh férjem, mentsd meg őt, mentsd meg gyermekünket . . . menj, siess, hívd össze mind az orvosokat, hozz áldozatot az Urnak oltárán . . . könyörülj gyermekeden, könyörülj rajtam!“

„Asszony, Istennél a hatalom és élet; ő adta nekünk, ő intézi sorsát; legyen áldott az Ur szent neve!“

A hangos beszédre, sirásra összefutnak a rokonok, szomszédok, a papi fejedelem tisztelői, vigasztalni próbálják a szülőket, de látva a haldokló haláltusáját, magok is hangos zokogásra fakadnak; kedvencök, a szülők öröme, Juda virágszála, a szegények jótévője, a betegek vigasztalója maga is beteg, nagy, halálos beteg; révedező szeme a túlvilágba tekint, nem látja már szerető szüleit, nem hallja jajveszéklő dajkája hangját, nem ismeri meg már rokonait, a halál küszöbét készül átlépni. Dajkája az öreg rabnő, a kétségbeeső utolsó reményével úrnője lábaihoz borúl és fuldokló hangon könyörög hozzá, mert urának nem meri azt mondani, nehogy megbántsa:

„Urnőm, van még egy valaki, a ki megmentheti és meg fogja menteni . . .“

„Hol van ő? övé minden vagyonom cserébe leányom életeért. Ki legyen ő?“ Reménykedve kérdik a szülők. A rabnő rettegéssel néz urára, s nem meri kiejteni a mentő nevét, de egy pillantás kedvence arcára, halált megvető elszántsággal és reszkető ajkakkal, mintegy csak leheli a halálos csöndben:

„Ő a . . . Názárethi!“

Mintha skorpiócsípés érné a papi fejedelmet, fölszökik, arcát a düh sápadtsága önti el, ökölbe szorított kézzel, indulatát fékezni nem tudva, egy lépést tesz rabnője felé, s reá rival:

„Ki? — E népámitó, e varázsló, a ki magát Isten fiának meri nevezni? . . . haha . . . s én menjek hozzá a gyülölthöz, könyörögni? . . . És te mered azt nekem mondani? Nem, inkább . . .“
hja, csakhogy a haldokló a tulajdon gyermeke s egy tekintet üvegesedő, merev szemeibe, és az ökölbe szorúlt kéz erőtlenül hanyatlik le, de söt remény ébred ez szívében s figyelmét rabnője szavai foglalják le.

„Igen, ő hozzá, oh Uram, én magam voltam tanuja, hogy a vaknak megnyitá szemeit, megtisztítá a bélpoklost egyetlen szavával, az ördögösnek visszaadta elméjét s egészségét, a betegek ruhája érintésétől gyógyultak meg . . . Uram, óh Uram, menj hozzá, siess, ő meggyógyítja leányodat.“

Nehéz tusa után győz a szülői szeretet, a gögös papi fejedelem szívéből elszáll a Názárethi elleni gyűlölet s helyét a remény, egyetlen gyermeke meggyógyulásának reménye s tudata foglalja el; nem látja maga körül a gúnyos arcokat, csak gyermeke merev szemeit és halálsápadt arcát, nem hallja a gúnyos suttogást, csak haldokló leánya hörgő lélekzetét, fájdalmas sohaját, felesége keserves zokogását s a rabnő, hűséges cselédje könyörgését:

„Menj Uram, menj, siess és leányod élni fog.“

Még egy tekintet a haldoklóra s lázas sietséggel távozik házából.

— Folytatjuk. —

Megverte az asszonyt. Megverte az Isten.

Pennsylvániában történt, az egyik keményszenes máj-násplézen. Nem írom meg a bányatelep nevét. Még utóbb rossz néven venné hitbuzgó magyar népe. Nem mondom meg szerencsétlen testvérünk nevét sem. Három hónapja már, hogy kint nyugszik szegény a dombos, nyirkos temetőben. Csak a történetet mondom el. Amilyen szomorú, olyan tanulságos.

Izmos, vállas, munkabíró ember volt. Javakorában, vérmes reményekkel hagyta el a napsugaras veszprémmegyei falucskát. Az óceánjáró gőzös, ez a sebesröptű nagy tengeri madár, őt is szárnyára kapta — legényfiával, eladó lányával együtt. Aztán partra tette őket Amerikában. A családapa, meg a fia a bánya rabszolgái

lettek. A leány szolgálatba állott. Jól kerestek mindahárman. A mi emberünk tavaly tavasszal már a feleségét is kihozatta, az apróságokkal. A plézen mindenki azt mondta rá jól tette. Majd az asszony legalább rendben tartja. Mert bizony, minden vasszorgalma mellett is nagy hibája volt a mi emberünknek. Az ital. Már otthon is sok galibát okozott neki. Itt még jobban rákapott. Fülemlátására fogadkozott a múlt nyáron az asszony előtt. Majd így lesz, majd úgy lesz. De bizony nem lett az ígéretből semmi. Egyre jobban ivott. Kerését utóbb egészen elvitte a viszki. Jóformán csak legényfia tartotta el az édesanyját, a családot. Sokat sirt a szegény asszony, keserves könyhullatás közt keresett vigasztalást a templomban, a plébánián. Az italos ember ütötte verte. Hirbehozta. Gyanakodott rá, féltette. Pedig tiszta volt az asszony hitvesi becsülete, mint a frissen esett hó . . .

Farsang elején, hideg téli éjszakán részegen tántorgott haza a férj. Az asszony gyanutlanul aludt a fáradt emberek mély álmával. Az ittas ember összerugdosta s beverte a fejét. Vértócsában érte meg a reggelt az asszony. De már ekkor megelégette a szenvedést. Elszánta magát, törvényre adja az urát s becsukatja . . . Ezt forgatta a fejében, amikor egyszercsak azt a szomorú hírt újságolták neki, hogy szerencsétlen urát halálra zuzta a bánya. Bevitték a városi kórházba. A jó Isten, aki ily szigorúan büntette a könnyelmű embert, halálos ágyán mégis megadta neki a végső penitencia kegyelmét. Meggyónt, fölvette az utolsó kenetet, feleségével is megbékült. Aztán kiszenvedett . . .

Nyugtassa az Isten. Ti pedig házasemberek, családapák, tartsátok meg eszetekben ezt a siralmas igaz történetet.

(h.)

☪ N A P T Á R. ☪

Április 12. Virágvasárnap. Jézus Krisztus ünnepélyes bevonulásának emlékünnepe Jeruzsálembe.

13. Hétfő. Szent Hermenegild vértanú 568. évben. Leovigild eretnek király fia, kit neje a vallásos Ingundis francia hercegnő téritett meg. A katolikus vallás lelkes apostola. Atyja, a makacs ariánus eretnek elfogatta és minthogy nem akart igaz katolikus hitéről lemondani — fejét bárdal kettéhasíttatta.

14. **Kedd.** Tibor vértanu. Római nemes. Nem akarván a pogány isteneknek szolgálni, öcscsével Valériánnal agyonköveztetett.

15. **Szerda. Nagyszerda.** Szent Benedek. 1165-ben. Isten sok csodával dicsőítette meg. Szent Anasztázia.

16. **Csütörtök. Nagycsütörtök.** Az Oltáriszentség szerzésének emléknapja.

17. **Péntek. Nagypéntek.** Jézus Krisztus kereszthalálának emléknapja.

18. **Szombat. Nagyszombat.**

KRÓNKA.

* **Visszatért pásztorok.** Múlt számunkban hozott örvendetes hírünkhöz ma ismét újabb adatot csatolhatunk. Rev. C. Bowles hirneves anglikán pásztor Chicagóban a múlt csütörtökön leköszönt állásáról s kijelentette, hogy szive-lelke vágyait követve visszatér a katolikus anyaszentegyház kebelébe.

† **Bezárt templom.** Mexico városának (Közép Amerika) Szent keresztről nevezett legrégeb, mintegy 400 éves, műkincsekben gazdag, hatalmas templomát a hatóság bezáratta, mert a tavalyi földrengés folytán napról-napra nagyobb repedések mutatkoztak falain.

:: **25.000 kiüzött francia** papról és apácáról tesz említést a Vatikán legújabb jelentése. A francia istentelenség ez áldozatai a világ különféle országaiban telepedtek le. Meleg hangon emlékezik meg a jelentés az Egyesült Államokról, ahol a legszivesebb fogadtatásban részesültek.

-o- **Kinai püspök Passaicon.** Dr. Henninghaus Ágoston, hy-paepai püspök (Kina) körutjában Passaicot is meglátogatta e hó 1-én. A püspök német származású missionárius, ki 20 éve működik a pogányok között. Hivének száma 80.000. Társaságban volt Chang Péter valódi kinai pap, kinek hosszú copfban lelógó koromfekete haját sokan megbámulták. Beszél latinon kívül németül és angolul. Ő az első kinai katolikus pap, ki az Egyesült Államokban megfordult. — Úgy a püspök, mint Chang atya a Hajnal szerkesztőjének kinai nyelven leírta a nevét. Az érdekes írást jövő számunk hozza.

¶ **Templom papirból.** Mi mindent kiem talál a kutató emberi elme! Páris La Roquette negyedében templomot építenek, papirból. — Ez az anyag, mely papirpépből, mesterséges tejből és tojás fehérjéből állították össze—szakértők állítása szerint ép oly tartós, mint bármely más épület-anyag s emellett igen olcsó. (m.)

☞ **Szólok a lányomnak.** A menyem is értsen belőle. — Közeledik a husvét. Ajándékozó kedvében van a magyar ember. Mutatósbab, kiadósbab, üdvösségesebb ajándékot mi sem adhatunk neked, szives olvasó, de te sem adhatsz a magad istenfélő szívének, családot szeplőtelen lelki világának, mint - a „Hajnal.“ - **Az Egyesült Államokba, ugyszintén Kanadába is egy évre 1 dollárért, félévre 50 centért küldjük. Az édes hazába, Magyarországba egy évre 1 dollár 60 cent, félévre 80 cent.** — Mi is tévedhetünk néha, a posta is hibázhat olykor. Megeshetik, valakinek elmarad valamelyik lapocskája. Sürgesse meg. Tüstént kiigazitjuk a hibát. — Az ujságot hétről hétre el kell tenni. Tisztán, gondosan. Év végén, ha Isten engedi, olcsó pénzért szép bekötési táblát adunk. Akkor aztán az összerakosgatott füzetekből vaskos, kedves könyv kerül a család asztalára. — Mai számunk nagyobb, mint az eddigiek. Négy oldallal több. Husvétii számunk négyszer ennyivel növekszik. **Kerek 16 oldallal!** Duplája lesz az eddig-voltaknak.

*

Levelet, pénzt, minden egyéb postai küldést így kell címezni:

H A J N A L

217 Third Str.

Passaic, N. J.

*

A mit itt elmondtunk, mindenki értse meg jól. Az is, aki már kérdezősködött tőlünk, az is, aki még csak most készül tudakozódni. Semmi áldozatot nem sajnálunk magyar véreinktől. Ám arra legjobb iparkodásunk mellett sem jut időnk, hogy a lapküldés dolgában minden levélre külön-külön válaszoljunk.

HIRDETÉSEKET olcsó áron felvessz

☞ a „HAJNAL“ kiadóhivatala. ☞

...Balson Magyar Gyógyszertára...

„A Megváltóhoz.“

Óhazai gyógyszerek! ~ ~ ~ Óhazai gyógyszerek!

Ha gyorsan vissza akarja nyerni egészségét, szerezze be gyógyszereit e gyógyszertárban, mely raktára az összes hazai orvoságoknak. — Mindenféle betegség ellen tartok tisztán és szabályszerűen kezelt gyógyszereket. Ne feledje a t. közönség, hogy e gyógyszertárban **magyarul beszélnek**. Postai megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölünk.

Cím: Balson Magyar Gyógyszertára. 170 3rd Street Passaic, N, J.

EMLÉKKÖNYV.

Kiadta M. G. plebános a passaicai Szt. István róm. kath. magyar templom felszenteltetése alkalmából. - 40 oldalon elsőrendű fényezett papíron, szép képekkel 12x8 nagyságban jelent meg. Hűen leírja a passaicai magyar kath. hitközség történetét, a templomot, mely egyike az amerikai kath. magyarság legszebb templomainak. Érdekes és tanulságos olvasmány, bármely hitközségbeli hívő részére. Csinos kiállításánál fogva alkalmas ajándék az ó-hazába.

Ára Passaicon 10 cent, máshová 14 cent.

Postabélyegekben is beküldhető a „HAJNAL“ címére.

I. H. MASS.

A passaicai magyarság közkedvelt fényképésze.

Minden e szakmába vágó megrendelést — felvételt tisztán, gyorsan és finoman eszközöl.

Nyitva mindennap reggel 8-tól este 10 óráig.

J. H. MASS fényképész. --- 37 Monroe Street.

Merchant Bank of Passaic, 183 Passaic Str.

ROBERT D. KENT, elnök.

JOHN HARDIFER, alelnök.

..... Tőke 50,000 dollár. ....

Takarék betétek után 4 százalékos kamatot fizet.

— Vidéki betevőkre különös gondot fordít. —

Hivatalos órák : délelőtt 9-től délután 4 óráig.

Passaic magyarságának egyik legkedveltebb bankja.

A világ legdrágább kincse: az egészség!

Magyar pap kórháza Amerikában.

Isten segedelmével eddig 200-nál több betegségnek találtam meg gyógyító-írját a világhírű wörishofeni plébános, a néhalvaló „Father Kneipp“ csalhatatlan gyógyításával. Négy esztentendi amerikai lelkipásztorkodásom alatt 2010 beteg fordult meg a kezem alatt. West-Virginiától Bostonig, Atlantic Citytől Harrisburgig tömegesen járultak elém a szenvedők. Angolok és németek, tótok, csehek és lengyelek. De még négerék is. Kedves magyar honfitársaim seregestül kerestek föl. Aki személyesen nem jöhetett, levélben panaszkolta el baját. Hogy bizalmát senki sem pazarolta érdemetlenre, mutatja a temérdek köszönő levél, hálairat. Sok százra rug a számuk s az érdeklődő ritka szép tapasztalatot merithet belőlük. Tifuszt, tüdőlobbot, vérhányást, vörhenyt, váltólázatot --- mondhatnám --- egész könyű szerrel gyógyítok. Epe-, vese-, hólyagkőből operáció nélkül kigyógyítottam szenvedő embertársaimat. Vérmérgezésből az utolsó percben, már a halál révén sikerült visszaadnom a sir szélén állókat az életnek. Legutolsó betegem 15 évi rheuma következtében szivbajában sehohsem talált enyhülést. Meggyógyítottam. Gyógyításom egyszerű, természetes.

☞ Hideg víz, biztos hatású füvek, szigoruan megszabott életmód. ☞
Honfitársaimnak bármely pillanatban rendelkezésükre állok.

Father CHAS. POLICSEK
magyar plebános,
a „St. John Kneipp-Sanatorium“ igazgatója,
ALPHA, N. J.

RIZSÁK JÁNOS

Közjegyző

...Pénzszállító és váltó üzlete...

Főüzlet: 127 2-dik utca Passaic, N. J.

Magyarországi bizományi iroda:

—: Budapest, VII., Király-utca 103. :—

Fióközletek:

So. Bethlehem, Pa. — Wharton, N. J.

Alpha, N. J. — Franklin Furnace, N. J.

A New Jersey állami törvényeknek megfelelően 35,000
dollár biztosíték az államnál.

Pénzt a legolcsóbban és leggyorsabban szállit Magyarországra, valamint bármely világrészbe. Kérem egyuttal ügyfeleimet, ha pénzt akarnak Magyarországból kihozatni, például birtokeladásból, árva-pénztárból, takarékpénztárból, vagy bármely más célból, úgy a költségek megtakarítása céljából adják fel budapesti irodám címére, Budapest, VII., Király utca 103 és én az ott megbizott összeget, dollár értékben, hiány nélkül kifizetem.

Hajójegyeket Európába vagy Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen elkisérem a hajókhoz.

Jogügyekben mindennemű okiratok, szakszerűen kiállittatnak és a törvényeknek megfelelően elintéztetnek.

Útbaigazítást, felvilágosítást és tanácsot, ingyen és szivesen adok.

≡≡≡ HAJNAL. ≡≡≡

No. 6. Vol. I.

WEEKLY MAGAZINE

April 9. 1908.

Szerkeszti: Messerschmidt Géza plébános, Passiac-on, New Jersey

REPRINT EDITON

Készítette: Dudás Róbert Gyula, 2015-ben